

Utrikesutskottets yttrande 2023/24:UU1y

Utrikesförvaltningen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade vid sitt sammanträde den 17 oktober 2023 att ge utrikesutskottet tillfälle att senast den 16 november yttra sig över de delar av proposition 2023/24:1 utgiftsområde 1 Rikets styrelse som rör utrikesförvaltningen.

Den 26 oktober 2023 informerade utrikesminister Tobias Billström utrikesutskottet om Utrikesdepartementets ekonomi och utrikesförvaltningens utveckling.

Utrikesutskottet yttrar sig om anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. inom utgiftsområde 1 och följdmotionerna i de delar som rör detta anslag och närmare bestämt utrikesförvaltningen. Det gäller motionerna

- 2023/24:2685 av Ida Karkiainen m.fl. (S)
- 2023/24:2329 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V)
- 2023/24:2718 av Malin Björk m.fl. (C)
- 2023/24:2674 av Jan Riise m.fl. (MP).

Utskottet föreslår att konstitutionsutskottet tillstyrker propositionen och avstyrker motionerna.

I yttrandet finns fyra avvikande meningar (S, V, C, MP).

Utskottets överväganden

Utrikesförvaltningen

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 9 450 059 000 kronor för 2024 till anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse. Anslaget får användas för Regeringskansliets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för utrikesrepresentationen, kommittéväsendet och gemensamma ändamål, som bl.a. hyror och kapitalkostnader. Som mål för anslaget anges att Regeringskansliet ska vara ett effektivt och kompetent instrument för regeringen i dess uppgift att styra riket och förverkliga sin politik.

Regeringens förslag innebär att anslaget minskas med 95 155 000 kronor 2024 till följd av en generell besparing i statsförvaltningen. Besparingen motsvarar en neddragningsom 1 procent på förvaltningsanslag och andra anslag av förvaltningskaraktär. Regeringen framhåller emellertid att det mot bakgrund av det försämrade säkerhetsläget kan behövas ytterligare säkerhetsinsatser i utrikesförvaltningen och i Regeringskansliet. Regeringen analyserar detta närmare och avser att återkomma till riksdagen om det skulle finnas behov av att öka anslaget. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 9 821 974 000 kronor respektive 10 099 548 000 kronor.

Utrikesrepresentationen bestod den 1 augusti 2023 av 107 utlandsmyndigheter och åtta Stockholmsbaserade sändebud som täcker 31 länder. Sverige har också ca 320 honorärkonsulat. Utlandsmyndigheterna och de Stockholmsbaserade sändebuden listas i bilagan till budgetpropositionen utgiftsområde 1 Rikets styrelse.

Av propositionen framgår även att regeringen från den 1 januari 2000 till den 1 augusti 2023 beslutat att öppna 27 beskickningar, en delegation och sju karriärkonsulat. Under samma period har regeringen beslutat att stänga 24 beskickningar och sju karriärkonsulat.

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:2685 av Ida Karkiainen m.fl. (S) yrkande 1 föreslås att anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. ska minskas med 500 000 000 kronor för 2024 jämfört med regeringens förslag. I yrkande 3 föreslås även ett tillkännagivande om en mer välavvägd budget för Regeringskansliet. Motionärerna anser att en anslagsminskning för Regeringskansliet är rimlig eftersom det svenska EU-ordförandeskapet nu är genomfört. Motionärerna invänder också mot den beräknade ökningen av anslaget till 2026, som de anser att regeringen inte har motiverat på ett tillfredsställande sätt.

I partimotion 2023/24:2329 föreslår Nooshi Dadgostar m.fl. (V) att anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. ska minskas med 143 000 000 kronor för 2024 jämfört med regeringens förslag. Motionärerna anser att Regeringskansliet har fått omotiverat mycket pengar jämfört med budgeten för 2023 och att anslaget därför bör minskas mer än vad regeringen föreslagit. I övrigt motsätter sig emellertid motionärerna den generella besparing i statsförvaltningen som regeringen föreslår, eftersom den innebär sämre förutsättningar för statsanställda att utföra sitt uppdrag och att servicen till medborgarna därmed blir lidande. Motförslaget om besparingen lämnas dock på ett annat ställe i budgeten.

Malin Björk m.fl. (C) föreslår i kommittémotion 2023/24:2718 att anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. ska minskas med 572 100 000 kronor för 2024 jämfört med regeringens förslag. Motionärerna motiverar minskningen med att de motsätter sig delar av den expansion av Regeringskansliet som inleddes i budgetpropositionen för 2023. Sverige behöver visserligen rusta sig bättre för det kommande Natomedlemskapet och det nya försämrade säkerhetsläget, framhåller motionärerna, som dock inte anser att det kräver så stora tillskott till Regeringskansliet som regeringen föreslagit. I motionärernas förslag till minskning av anslaget ingår även en lägre pris- och löneomräkning än vad regeringen föreslår.

I kommittémotion 2023/24:2674 av Jan Riise m.fl. (MP) föreslås att anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. ska höjas med 95 155 000 kronor för 2024 jämfört med regeringens förslag. Höjningen innebär att regeringens föreslagna generella besparing i statsförvaltningen avvisas i fråga om anslaget till Regeringskansliet. I övrigt framhåller motionärerna att de svenska utsända kulturråden spelar en viktig roll för såväl diplomatin och det demokrati-främjande arbetet som för Sveriges kulturliv och internationaliseringen av detta. Motionärerna vill därför värna kulturrådsverksamheten genom en långsiktig finansiering inom befintliga medel i anslaget 4:1 Regeringskansliet.

Bakgrund till yttrandet om utrikesförvaltningen

Regeringskansliet utgör sedan den 1 januari 1997 en myndighet. Till att börja med finansierades verksamheten dock även efter detta från två skilda anslag, ett anslag för Regeringskansliet m.m. under utgiftsområde 1 och ett anslag för utrikesförvaltningen under utgiftsområde 5. För att fullfölja ombildandet av Regeringskansliet till en myndighet föreslog regeringen i den ekonomiska vårpropositionen för 2001 att de båda förvaltningsanslagen skulle slås samman till ett gemensamt anslag för myndigheten under budgetens utgiftsområde 1 Rikets styrelse från den 1 januari 2002. En konsekvens av förslaget var att beredningen i riksdagen av anslaget för utrikesförvaltningen flyttade från utrikesutskottet till konstitutionsutskottet. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (prop. 2000/01:100, bet. 2000/01:FiU20, rskr. 2000/01:288).

Regeringen motiverade sammanslagningen av förvaltningsanslagen för Regeringskansliet med att den skulle vara en naturlig fortsättning på utvecklingen sedan 1997 och underlätta styrningen inom myndigheten, vilket även skulle ge möjligheter till en effektivare resursanvändning. När reformen aviserades i budgetpropositionen för 2000 angav regeringen även globaliseringen och EU-medlemskapet som skäl. Det blir, anförde regeringen, allt svårare att dra en gräns mellan nationell politik och utrikespolitik, särskilt efter EU-medlemskapet (prop. 1999/2000:1 utg.omr. 1 s. 26, utg.omr. 5 s. 25).

I behandlingen av budgeten för 2000 inom utgiftsområde 5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan hänvisade utrikesutskottet till erfarenheter som visat att det är möjligt att effektivisera verksamheten inom Regeringskansliet trots två förvaltningsanslag, och utskottet såg inget hinder mot att liknande samordningsvinster kunde göras även framöver. En överföring av anslaget för utrikesförvaltningen till utgiftsområde 1 skulle, befarade utskottet, kunna innebära betydande men för beredningen av utrikesfrågorna i riksdagen eftersom arbetsformerna utgår från att frågor om budgeten och om politikens innehåll på ett område lämpligen behandlas av ett och samma utskott. Av särskild vikt föreföll det utskottet vara att frågor om utlandsmyndigheterna kan beredas tillsammans med övriga utrikespolitiska frågor, bl.a. för att frågor om att upprätta och lägga ned utlandsmyndigheter inte bara handlar om resursallokering utan också innebär starka signaler till omvärlden och påverkar förutsättningarna för att bedriva en utrikespolitik med viss inriktning (bet. 1999/2000:UU1 s. 12 f.).

Budgetpropositionen för 2002 var den första efter beslutet om att inkludera anslaget för utrikesförvaltningen i anslaget för Regeringskansliet under utgiftsområde 1 Rikets styrelse. I ett yttrande till konstitutionsutskottet förklarade utrikesutskottet att utskottet till följd av detta beslut i fortsättningen kommer att behandla frågor om utrikesförvaltningen i form av ett yttrande till konstitutionsutskottet (yttr. 2001/02:UU2y).

Ett sådant yttrande har därefter lämnats varje år i beredningen av budgetens utgiftsområde 1, med undantag för riksmötet 2018/19 och övergångsregeringens förslag till budget för 2019. Utrikesutskottets yttrande riksmötet 2018/19 kom i stället att avse fristående motioner om utrikesförvaltningen som behandlades av konstitutionsutskottet i ett motionsbetänkande om offentlig förvaltning (yttr. 2018/19:UU2y). Riksmötet 2022/23 yttrade sig utrikesutskottet om utrikesförvaltningen i budgetberedningen. Yttrandet omfattade även yrkanden om utrikesförvaltningen i fristående motioner. Dessa motioner kom emellertid att behandlas av konstitutionsutskottet först i ett senare skede i ett motionsbetänkande om offentlig förvaltning. Till den motionsbehandlingen lämnade utrikesutskottet ett kompletterande yttrande genom ett protokollsutdrag (yttr. 2022/23:UU1y, prot. 2022/23:26).

Kompletterande uppgifter om utrikesförvaltningen

Enligt 7 kap. 1 § regeringsformen ska det finnas ett regeringskansli för att bereda regeringsärenden och biträda regeringen och statsråden i deras verksamhet i övrigt. I Regeringskansliet ingår departement för olika verksamhetsgrenar. Regeringen fördelar ärendena mellan departementen och statsministern utser bland statsråden chefer för departementen.

Av 3 § i förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet framgår att utrikesförvaltningen består av Utrikesdepartementet och utrikesrepresentationen. I utrikesrepresentationen ingår utlandsmyndigheterna, Svenska dialoginstitutet för Mellanöstern och Nordafrika samt honorärkonsulat. Utlandsmyndigheterna utgörs av beskickningar, delegationer vid internationella organisationer och karriärkonsulat. I förordningens 4 § föreskrivs att utrikesrepresentationen lyder under Regeringskansliet, som beslutar i frågor som rör utrikesrepresentationens personal och administration.

Utrikesrepresentationen verkar enligt 1 kap. 1 § förordningen (2014:115) med instruktion för utrikesrepresentationen inom ramarna för Wienkonventionerna om diplomatiska förbindelser och om konsulära förbindelser samt andra internationella konventioner. Utlandsmyndigheternas uppgifter är enligt 3 kap. 1 § bl.a. att i samverkan med regeringen verka för genomslag och förståelse för svenska ståndpunkter inom utrikespolitiken och andra politikområden. Beskickningar och konsulat ska dessutom bedriva Sverigefrämjande verksamhet (3 kap. 6 §), beakta bistånds- och utvecklingspolitiska perspektiv samt bistå Sida i det internationella utvecklingssamarbetet (3 kap. 8 §), handlägga migrationsärenden (3 kap. 9 §) och lämna konsulärt bistånd (3 kap. 14 §).

Utrikesförvaltningens resurser

Uppgifter om Regeringskansliets kostnader och personal redovisas i Regeringskansliets årsbok. Genom att jämföra uppgifterna i årsböckerna för 2022, 2012 och 2002 kan en grov uppskattning göras om resursutvecklingen under tjugooårsperioden. Uppskattningen måste dock göras med en medvetenhet om att förändringar mellan åren kan bero på att verksamheter har flyttats mellan olika departement inom Regeringskansliet, och därför inte nödvändigtvis behöver vara resultat av ändrade prioriteringar. I redovisningen finns också en förhållandevis stor post för gemensamma kostnader som kan tillfalla departementens verksamheter i olika grad.

Regeringskansliets kostnader 2022 var 8 551 miljoner kronor. Cirka 36 procent av kostnaderna (3 050 miljoner kronor) låg på Utrikesdepartementet. Under 2012 var Regeringskansliets kostnader 6 469 miljoner kronor, varav ca 37 procent (2 400 miljoner kronor) låg på Utrikesdepartementet. Motsvarande kostnader för 2002 var 4 803 miljoner kronor, varav ca 39 procent (1 871 miljoner kronor) låg på Utrikesdepartementet.

I Regeringskansliet tjänstgjorde 2022 i genomsnitt 4 782 personer. Av dessa tjänstgjorde drygt 25 procent (1 278 stycken) i Utrikesdepartementet.

Tio år tidigare, 2012, tjänstgjorde i genomsnitt 4 629 personer i Regeringskansliet och av dessa ca 28 procent (1 293) i Utrikesdepartementet. Ytterligare tio år tidigare, 2002, tjänstgjorde 4 446 personer i Regeringskansliet, varav ca 34 procent (1 507) tjänstgjorde i Utrikesdepartementet.

Andelen kvinnor i hela Regeringskansliet var förra året 62 procent och i Utrikesdepartementet 59 procent. Tio år tidigare var andelen kvinnor i Regeringskansliet 60 procent och andelen kvinnor i Utrikesdepartementet 59 procent. För tjugo år sedan, 2002, var andelen kvinnor i Regeringskansliet ca 57 procent. Den äldsta tillgängliga uppgiften för Utrikesdepartementet är från 2005, då 59 procent av de tjänstgörande var kvinnor.

Sammanfattningsvis har Utrikesdepartementets kostnader stigit med drygt 60 procent de senaste tjugo åren. Kostnadsökningen är inte lika stor som den för hela Regeringskansliet (78 procent), vilket betyder att Utrikesdepartementets andel av Regeringskansliets samlade kostnader sjunkit något. Antalet anställda i Utrikesdepartementet har minskat med ca 15 procent de senaste tjugo åren. Samtidigt har Regeringskansliets samlade personalstyrka ökat något. Könsfördelningen i personalstyrkan är stabil över tid med en viss överrepresentation av kvinnor och också en långsamt stigande andel kvinnor i hela Regeringskansliet.

När det särskilt gäller utlandsmyndigheterna, bemannas dessa av utsänd personal från Regeringskansliet och av lokalanställd eller inhyrd personal. Av Regeringskansliets årsbok för 2022 framgår att den utlandsstationerade personalen det året uppgick till i genomsnitt 590 personer och den lokalanställda till ca 1 350. Bland de utlandsstationerade var 502 personer utsända från Utrikesdepartementet, vilket motsvarar ca 39 procent av departementets anställda. Av den sammanlagda utsända personalstyrkan var 54 procent kvinnor. Tio år tidigare, 2012, uppgick den utstationerade personalen till i genomsnitt 588 och den lokalanställda till ca 1 300. Utrikesdepartementet stod för 534 av de utlandsstationerade, vilket utgjorde ca 41 procent av departementets personal. Andelen kvinnor var 54 procent. Ytterligare tio år tidigare var motsvarande uppgifter sammanlagt 596 utlandsstationerade, varav 543 från Utrikesdepartementet, vilket motsvarade ca 36 procent av departementets personal. Antalet lokalanställda var ca 1 000 (uppgifterna gäller för 2003, redovisade i årsboken för 2004, som var den första där redovisningen gjordes). Uppgifter om könsfördelning i den utlandsstationerade personalen började göras i årsboken för 2005. Det året var 54 procent kvinnor.

Sammanfattningsvis har antalet utstationerade från Regeringskansliet under tjugoårsperioden från 2003 varit förhållandevis konstant. Antalet utstationerade från Utrikesdepartementet har dock minskat något, men inte i samma takt som departementets samlade personalstyrka har minskat, vilket betyder att de utstationerades andel av departementets personalstyrka ökat något. Könsfördelningen bland de utstationerade har varit stabil. Under tjugoårsperioden ökade antalet lokalanställda vid utlandsmyndigheterna från ca 1 000 till ca 1 350, med en högsta notering på ca 1 400 åren runt 2020.

Ökningen av antalet lokalanställda innebär att utlandsmyndigheternas samlade bemanning, dvs. utsänd och lokalanställd personal, ökat med omkring en femtedel.

Utrikesrepresentationens utveckling

Regeringen redogör i budgetpropositionen varje år för utrikesrepresentationens omfattning och antalet beslut som regeringen fattat om att öppna och stänga utlandsmyndigheter.

I budgetpropositionen för 2024 anges att det den 1 augusti 2023 fanns 107 utlandsmyndigheter (91 beskickningar, sju delegationer vid internationella organisationer och nio karriärkonsulat), åtta Stockholmsbaserade sändebud som täcker 31 länder samt ca 320 honorärkonsulat (prop. 2023/24:1 utg.omr. 1 s. 70). För tio år sedan, enligt uppgifterna i budgetpropositionen för 2014, fanns 103 utlandsmyndigheter (89 ambassader, sju delegationer och sju konsulat), tio Stockholmsbaserade sändebud som täckte 32 länder samt omkring 400 honorärkonsulat (prop. 2013/14:1 utg.omr. 1 s. 37 och bil. 1 s. 7). I budgetpropositionen för 2004 angavs att utrikesrepresentationen bestod av 102 utlandsmyndigheter (84 ambassader, sex delegationer och tolv konsulat), sju Stockholmsbaserade sändebud som täckte 29 länder samt ca 400 honorärkonsulat (prop. 2003/04:1 utg.omr. 1 s. 49 och bil. 1 s. 6).

Antalet regeringsbeslut om att öppna och stänga utlandsmyndigheter har över åren redovisats i två delvis överlappande 24-åriga perioder. Den första perioden sträcker sig från 1990 t.o.m. den 1 augusti 2013. Under denna period fattade regeringen beslut om att öppna 35 ambassader och åtta karriärkonsulat. Samma period beslutade regeringen att stänga 30 ambassader och 25 karriärkonsulat (prop. 2013/14:1 utg.omr. 1 s. 37).

Den andra perioden, som började användas i budgetpropositionen för 2015, utgår från basåret 2000. I och med den nu aktuella budgetpropositionen för 2024 uppnådde perioden samma tidsspänn som den tidigare använda, dvs. 24 år, från 2000 till den 1 augusti 2023. Under denna period fattade regeringen beslut om att öppna 27 beskickningar, en delegation och sju karriärkonsulat. Under perioden beslutade regeringen också att stänga 24 beskickningar och sju karriärkonsulat (prop. 2023/24:1 utg.omr. 1 s. 70).

Sammanfattningsvis har antalet utlandsmyndigheter ökat något de senaste tjugo åren. Ökningen utgörs främst av nya ambassader. Samtidigt har antalet honorärkonsulat under perioden minskat med ca 20 procent. Uppgifterna om antalet regeringsbeslut om utlandsmyndigheter är svåra att lägga till grund för några slutsatser. I genomsnitt har 2,72 beslut fattats per år sedan 2000. I den tidigare använda perioden 1990–2013 var genomsnittet fyra beslut per år. Eftersom perioderna överlappar varandra är genomsnittet dock inte jämförbara. Däremot skulle man genom att jämföra uppgifterna i föregående års budgetproposition kunna se hur många beslut som fattats ett givet år. För att se vilka myndigheter besluten gällt måste man dock spåra förändringar i förteckningen över utlandsmyndigheterna i budgetpropositionens bilaga, och

dessa förändringar behöver inte nödvändigtvis få genomslag samma år som beslutet fattats.

Vid sidan av den årliga redovisningen i budgetpropositionen har regeringen informerat utrikesutskottet inför vissa enskilda regeringsbeslut om förändringar i utrikesrepresentationen. De senaste åren har sådan information lämnats vid två tillfällen 2021 och ett tillfälle 2020 (prot. 2021/22:8, 2020/21:19 och 2020/21:13).

Kulturrådsverksamheten

Utsända kulturråd finns vid Sveriges ambassader i Berlin, London, Moskva, Paris, Peking och Washington, vid Sveriges generalkonsulat i Istanbul samt vid Sveriges ständiga representation vid Europeiska unionen i Bryssel. Kulturrådstjänsten i Peking är vakant sedan den 1 februari 2023. Kulturdepartementet är huvudman för kulturråden, med undantag för kulturrådet i Paris, som Svenska institutet är huvudman för. Kulturråden anställs för en period om tre år med möjlighet till förlängning.

Kulturrådens övergripande uppgift är att föra fram kulturens roll i kontakterna med andra länder och stimulera den kulturella dialogen. En central del i kulturrådets verksamhet är att bidra till att det svenska kulturlivet bygger långsiktiga och hållbara samarbeten med stationeringslandet. De ska identifiera lokala samarbetspartner, initiera projekt och förmedla kontakter. Kulturråden ska också verka för kulturen som en del i det Sverigefrämjande arbetet. Kulturrådet i Bryssel har en särskild roll som företrädare för Sverige i det europeiska samarbetet på kultur-, medie- och idrottsområdet, vilket innefattar att tillvarata svenska intressen och verka för att svenska positioner får genomslag i EU.

I början av 2023 gjorde Kulturdepartementet en översyn av kulturrådsverksamheten som underlag för ställningstaganden om den framtida inriktningen och utformningen. I översynen utvärderades syftet med och effekterna av verksamheten. Andra aspekter som belystes var styrning, rapportering och uppföljning samt de ekonomiska förutsättningarna (Ku2023/0516).

Utskottets ställningstagande

Sverige behöver en effektiv och välrustad utrikesförvaltning både i Stockholm och på plats ute i världen. Det är viktigt för att upprätthålla relationer som ligger till grund för samarbete inom utrikespolitik, utvecklingssamarbete och andra viktiga områden med andra länder, regioner och multilaterala organisationer.

Det är regeringen som beslutar om Regeringskansliets, inklusive utrikesförvaltningens, organisation och resursfördelning inom ramen för det anslag som riksdagen fattat beslut om. Detta anslag avser hela Regeringskansliet utan att specificera utrikesförvaltningens del. Utskottet kan konstatera att utrikesförvaltningen resursmässigt minskat något de senaste tjugo åren i förhållande till Regeringskansliet som helhet. Samtidigt har utrikesrepresentationens

storlek ökat något räknat i antal utlandsmyndigheter och den samlade bemanningen av dessa. Det övervägande intrycket är dock att utlandsrepresentationens struktur präglas av stabilitet med i genomsnitt färre än tre regeringsbeslut om att öppna eller stänga utlandsmyndigheter per år sedan millennieskiftet. Den större förändringen i utrikesrepresentationen torde gälla antalet honorärkonsulat, som de senaste tio åren minskat med omkring en femtedel.

Utskottet påminner om att Sveriges internationella relationer påverkas av om en utlandsmyndighet öppnas eller stängs och att sådana beslut därför bör vara långsiktiga och bygga på väl förankrade strategier. Regeringen kan mot den bakgrunden förväntas informera och rådgöra med riksdagen, bl.a. genom utrikesutskottet, när det finns information inför beslut om strategiska förändringar i utrikesrepresentationen. Denna information inför enskilda beslut är ett viktigt komplement till utskottets löpande bevakning av utrikesförvaltningens utveckling, i vilken ett inslag är utskottets årliga yttrande till konstitutionsutskottet i budgetberedningen och de upplysningar som utskottet hämtar in från regeringen i anslutning till detta.

När det gäller anslagsförslaget i budgetpropositionen delar utskottet regeringens uppfattning att det bör ställas högre krav på att verksamheten i utrikesförvaltningen, i likhet med statsförvaltningen i stort, ska kännetecknas av ett effektivt resursutnyttjande. Utskottet anser därför att regeringens förslag till en generell besparing i statsförvaltningen, inklusive i anslaget för Regeringskansliet, är rimligt som ett led i att minska utgifterna för den statliga förvaltningen. Besparingen stimulerar effektivisering och bidrar till finansieringen av nya reformer. Utskottet förutsätter emellertid att regeringen återkommer till riksdagen med förslag till anslagshöjningar för att kunna vidta ytterligare säkerhetshöjande åtgärder i utrikesförvaltningen och Regeringskansliet om det skulle bedömas vara motiverat av det försämrade säkerhetsläget.

Utskottet står följaktligen bakom regeringens förslag till medelstildelning för anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse. Konstitutionsutskottet bör därför tillstyrka propositionen och avstyrka motionerna 2023/24:2329 (V), 2023/24:2674 (MP), 2023/24:2685 (S) yrkan- dena 1 och 3 samt 2023/24:2718 (C) i den del de gäller det berörda anslaget.

Utskottet kommer under riksmötet att återkomma till vissa frågor om utrikesförvaltningen i behandlingen av motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2023.

Stockholm den 16 november 2023

På utrikesutskottets vägnar

Aron Emilsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Aron Emilsson (SD), Morgan Johansson (S), Magdalena Thuresson (M), Alexandra Völker (S), Olle Thorell (S), Margareta Cederfelt (M), Linnéa Wickman (S), Joar Forssell (L), Magnus Berntsson (KD), John E Weinerhall (M), Jacob Risberg (MP), Stefan Olsson (M), Johan Büser (S), Rasmus Giertz (SD), Gustaf Göthberg (M), Lotta Johnsson Fornarve (V) och Anna Lasses (C).

Avvikande meningar

1. Utrikesförvaltningen (S)

Morgan Johansson (S), Alexandra Völker (S), Olle Thorell (S), Linnéa Wickman (S) och Johan Büser (S) anför:

Vi anser att anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse för 2024 ska minskas med 500 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Den expansion av Regeringskansliets budget som regeringen föreslår fram till 2026 är orimligt stor, särskilt med tanke på det ansträngda ekonomiska läget och de sparkrav i välfärden som följer av detta. Regeringen har inte heller på ett trovärdigt sätt argumenterat för anslagsökningarna. Vidare är det rimligt att minska anslaget för Regeringskansliet eftersom det svenska EU-ordförandeskapet nu är genomfört.

Det är samtidigt angeläget att förtydliga att vi delar utskottets uppfattning om vikten av en effektiv och välrustad utrikesförvaltning för att genomföra den svenska utrikespolitiken. Den minskning av anslaget som vi förordar syftar således inte till att undandra resurser från utrikesförvaltningen.

Vi anser att konstitutionsutskottet bör tillstyrka motion 2023/24:2685 yrkandena 1 och 3, och följaktligen avstyrka propositionen och övriga motioner. Om riksdagen i det första steget i budgetprocessen bifaller regeringens förslag till utgiftsramar och ger budgetpolitiken en annan inriktning än den vi önskar, förutser vi emellertid att företrädarna för Socialdemokraterna i konstitutionsutskottet kan komma att avstå från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse.

2. Utrikesförvaltningen (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V) anför:

Jag anser att anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse för 2024 ska minskas med 143 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag, som jag anser innebär att Regeringskansliet får omotiverat mycket pengar.

Konstitutionsutskottet bör således tillstyrka motion 2023/24:2329 och avstyrka propositionen och övriga motioner. Om riksdagen i det första steget i budgetprocessen bifaller regeringens förslag till utgiftsramar och ger budgetpolitiken en annan inriktning än den jag önskar, kan emellertid företrädaren för Vänsterpartiet i konstitutionsutskottet komma att avstå från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse. Det gäller i synnerhet med tanke på att det förslag som jag förordar för utgiftsområde 1 ligger över budgetpropositionens utgiftsram och att det i så fall inte skulle vara möjligt att reservera sig till förmån för förslaget.

3. Utrikesförvaltningen (C)

Anna Lasses (C) anför:

Jag anser att anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse för 2024 ska minskas med 572 100 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Jag motsätter mig delar av den expansion av Regeringskansliet som regeringen inledde med förra årets budgetproposition. Sverige behöver visserligen rusta sig för det ansvar som Natomedlemskapet innebär och för att hantera det nya säkerhetsläget. Det motiverar dock inte de anslagsökningar för Regeringskansliet som regeringen föreslår. Den minskning av anslaget som jag förordar omfattar även en lägre pris- och löneomräkning än i regeringens förslag.

Konstitutionsutskottet bör tillstyrka motion 2023/24:2718 och avstyrka propositionen och övriga motioner. Om riksdagen i det första steget i budgetprocessen bifaller regeringens förslag till utgiftsramar och ger budgetpolitiken en annan inriktning än den jag önskar, kan emellertid företrädaren för Centerpartiet i konstitutionsutskottet komma att avstå från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse.

4. Utrikesförvaltningen (MP)

Jacob Risberg (MP) anför:

Jag anser att anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m. inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse för 2024 ska öka med 95 155 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Jag vill med detta värna kulturrådsverksamheten genom att ge den en långsiktig finansiering inom befintliga medel för anslaget till Regeringskansliet. De utsända kulturråden spelar en viktig roll för såväl diplomatin och det demokratifrämjande arbetet som Sveriges kulturliv och dess internationalisering.

Konstitutionsutskottet bör därför enligt mig tillstyrka motion 2023/24:2674 och avstyrka propositionen och övriga motioner. Om riksdagen i det första steget i budgetprocessen bifaller regeringens förslag till utgiftsramar och ger budgetpolitiken en annan inriktning än den jag önskar, kan emellertid företrädaren för Miljöpartiet i konstitutionsutskottet komma att avstå från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse. Det gäller i synnerhet med tanke på att det förslag som jag förordar för utgiftsområde 1 ligger över budgetpropositionens utgiftsram och att det i så fall inte skulle vara möjligt att reservera sig till förmån för förslaget.